

چرا خانه‌داری به

پرافتخار می‌شود

زهره احمدزاده

خبرنگار چارویاری

یک شغل یا به عبارت دقیق‌تر مسئولیت ساعته؛ مسئولیتی که تمامی ندارد و در لحظات شبانه‌روز باید با آن درگیر باشید. یک تمام‌وقت که رتق و فتق امور تحت نظارتش آنچنان گسترده است که شامل سلامتی یا ناخوشی اطرافیانش هم می‌شود! خودت اما اغلب آخرین فردی هستی که به سلامت و دیگر نیازهایش توجه می‌کنید! چرا که در عمل وقت و انرژی کافی برای پرداختن به امور خود برایت باقی‌نمی‌ماند.

این شغل و مسئولیت ۲۴ ساعته در عمل درآمد و مابه‌ازای مادی هم ندارد و قرار نیست کسی سر ماه مابه‌ازای کارهایی که انجام داده‌اید و مدیریتی که داشته‌اید پولی

ارزشمند به اندازه ارزشمندی پرورش

انسان

خانه، محل تولد انسان و تولید آدمیت است. هر قدر انسان و آدمیت ارزش دارد، خانه‌داری هم همان قدر ارزشمند است. خداوند مهربان همان‌طور که به خود بابت خلقت انسان تبریک می‌گوید، مادران فرزندآور و فرزندپرور را تحسین می‌کند.

فتبارک!... احسن الخالقین. مادران واسطه خلقت اشرف کائنات هستند.

از سوی دیگر ماندن زنان در خانه و خانه‌دار بودن به معنای آن نیست که زنان خانه‌دار خود را از رشد و ارتقای اجتماعی محروم کرده‌اند. خانه‌داری و تربیت فرزند عملاً نیازمند بهره‌مندی از هوش و دانش بالایی است که زنان خانه‌دار این هوشمندی را دارند و این توانایی‌ها هنوز به شکل آکادمیک در نیامده است. از سوی دیگر مادران با تولد هر فرزند، خود را رشد می‌دهند. هر فرزند یک اثر هنری فاخر است که ارزش یک عمر سرمایه‌گذاری هنرمند را دارد. چشم‌ها سال‌ها به اثر خیره می‌شود، ولی دل‌ها هنرمند را تحسین می‌کنند.

اکثریت با زنان خانه‌دار

براساس نتایج یکی از پژوهش‌هایی که وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی انجام داده است به‌طور تقریبی آمار بانوان خانه‌دار کمتر از ۲۵ میلیون نفر است. آمار جامعه زنان شاغل نیز حدود ۱۳ تا ۱۴ درصد اشتغال فعال است. در واقع آمار زنان خانه‌دار ما بیشتر از زنان شاغل هستند و جامعه وسیعی از جمعیت کشور ما را بانوان خانه‌دار تشکیل می‌دهند.

۶۰ درصد زنان خانه‌دار هستند

مطابق با آمارهای سال ۱۴۰۰ تعداد زنان ۲/۵ درصد از زنان ۱۰ تا ۱۴ ساله، ۲۳ درصد از زنان ۱۵ تا ۱۹ ساله، ۵۰ درصد از زنان ۲۰ تا ۲۴ ساله و ۸۰ درصد زنان ۵۰ سال به بالا خود را خانه‌دار معرفی کرده‌اند. براساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، زنان خانه‌دار حدود ۶۲ درصد از جمعیت زنان (به‌طور کلی) و حدود ۸۰ درصد از جمعیت زنان متأهل را تشکیل می‌دهند. قطعاً چنین جامعه آماری وسیعی برنامه‌ریزی‌های جزئی ناظر به ابعاد مختلف را می‌طلبد.

ارزش افزوده خانه‌داری ۳۰ درصد GDP

انجام کارهای خانه و کاری که خانم‌های خانه‌دار انجام می‌دهند تأثیری مستقیم بر اقتصاد خانواده و جامعه دارد. «برآورد شده است که بین ۲۵ تا ۴۰ درصد از ثروتی که در کشورهای صنعتی به دست می‌آید، از ناحیه خانه‌داری است. کار خانگی پشتوانه اقتصاد است، چون تأمین‌کننده خدمات رایگانی است که اکثر جمعیت شاغل به آن نیاز دارند.» این نقش در کشورهایی که کشاورزی، به‌ویژه در قالب سنتی آن رواج بیشتری دارد، از جمله کشور ما، کاملاً جدی است. در ایران هم در سال‌های ۸۵ و ۹۵ در این زمینه نیز مطالعاتی انجام داده است، براساس این تحقیقات ارزش کار خانگی زنان در سال ۸۵، ۲۲ درصد جی‌دی‌پی ایران بوده که این رقم در سال ۹۵ به ۳۰ درصد رسیده است.

وظیفه حاکمیتی حمایت از زنان

گرچه زنان حداقل نیمی از وقت و انرژی خود را صرف فعالیت‌های بدون دستمزد داخل خانه می‌کنند اما فعالیت آنان به عنوان یک شغل دیده نشده و ارزش آن در منظر عموم جامعه مورد غفلت واقع شده است.

تعریف ارائه شده از سوی مرکز آمار ایران نیز تأییدکننده این امر است. براساس این تعریف، خانه‌دار، فردی است که شاغل، بیکار، جویای کار و محصل به حساب نمی‌آید؛ بنابراین خانه‌داری جزو مشاغل محسوب نمی‌شود.

در طبقه‌بندی‌های آماری و جمعیتی موجود کشور، خانه‌داران بخشی از جمعیت غیرفعال به حساب می‌آید. این درحالی است که براساس تخمین سازمان ملل و طبق مطالعات پژوهشی متفاوت با به رسمیت شناختن خانه‌داری به عنوان یک شغل، ارزش اقتصادی کارخانه در جهان برابر با ۱۱ تریلیون دلار است. همچنین نتایج بررسی بودجه خانوار که توسط بانک مرکزی ایران انجام شده، تأییدکننده این موضوع است که زنان خانه‌دار (شامل زنان دارای شغل خارج از خانه و زنان بدون شغل خارج از خانه) بخش مهمی از نیروی کار بدون دستمزد را تشکیل می‌دهند که شامل ۲۵/۲ درصد کل جمعیت کشور هستند.

در دو دهه اخیر پیش‌بینی ارائه خدمات رفاهی و اجتماعی به زنان خانه‌دار به لحاظ بازنشستگی از کارافتادگی و حتی حمایت در دوران بارداری و پس از زایمان مورد توجه برنامه‌ریزان قرار گرفته است. از آنجا که قوانین حوزه بیمه‌ای مبتنی بر بازار کار و اشتغال بوده، زنان خانه‌دار به عنوان جمعیت غیرفعال شناخته شده و تحت پوشش بیمه‌های مشاغل (دارای کارفرما) قرار نمی‌گیرند. بر مبنای تعریف مرکز آمار نیز خانه‌دار فردی است که شاغل، بیکار (جویای کار) و محصل نباشد. در سال‌های اخیر نوعی از بیمه خویش‌فرما ذیل بیمه حرف و مشاغل آزاد برای زنان خانه‌دار تعریف شده است، با این حال سهم دولت در حمایت این نوع بیمه‌گذاری بسیار ناچیز بوده و به دلیل فاقد درآمد بودن زنان خانه‌دار، استقبال چندانی از این نوع خدمات صورت نگرفته است.

بر همین اساس برنامه‌ریزی در زمینه ایجاد نظام حمایتی از زنان خانه‌دار و تعیین سازوکارهای آن ناظر به استحکام خانواده ضروری به نظر می‌رسد. این مسأله‌ای است که در قوانین بالادستی همچون سیاست‌های حمایتی از خانواده و یا منشور حقوق و مسئولیت‌های زن در نظام جمهوری اسلامی و حتی قانون اساسی هم به نوعی بر آن تأکید شده و ضروری است حمایت‌هایی ویژه‌تر از زنان خانه‌دار صورت بگیرد؛ حمایت‌هایی که اگر باشد شاید بسیاری از زنان باشند که خانه‌داری و مادری و همسری را به هر شغل دیگری ترجیح بدهند.